

Zee-reisjes

L. Polman

Negatieve publiciteit aan het thuisfront heeft geleid tot de nederlaag in Vietnam, leren ze nog steeds op Amerikaanse militaire opleidingen. Een krijgsmacht moet ieder onderdeel van de strijd zien te domineren, dus ook de publieke perceptie van wat de soldaten aan het doen zijn. In de 'war on terror' refereert de Amerikaanse legerleiding tegenover journalisten dan ook aan het 'Vierde Front' en 'perceptiemanagement'.

Jaarlijks besteedt het Pentagon miljoenen dollars aan Amerika's machtigste pr-firma's om de beeldvorming bij te laten sturen.

Sinds Srebrenica managet de Nederlandse Defensie de perceptie ook. Men realiseert zich ongetwijfeld dat de vlag er voor Dutchbat 3 heel anders had bijgehangen als Nederlandse officieren er destijds in waren geslaagd de complexiteit van de missie in Srebrenica voor journalisten aanschouwelijk te maken. Maar pers was daar nauwelijks welkom. Dat dat een vergissing was, werd pas duidelijk toen het al te laat was. Het verhaal van Dutchbat 3 wordt door journalisten tot de dag van vandaag niet geloofd.

In Uruzgan zijn er echter nieuwe kansen én voorlichter luitenant-kolonel Nico van der Zee. Journalisten zijn welkom aan het Afghaanse front, maar alleen als ze erin toestemmen dat Van der Zee hun producten vóór publicatie van zijn goedkeuring voorziet.

Onafhankelijke verslaggeving vanuit Uruzgan is er niet meer in dit Van der Zee-tijdperk. Tot nu toe mochten ongeveer zeventig journalisten van hem naar Uruzgan komen. Allemaal logeerden ze in Kamp Holland en allemaal maakten

ze tochtjes in de omgeving in door Nederlandse soldaten bestuurde voertuigen.

Kamp Holland is voor Nederlandse journalisten wat een bungyjump is voor Nederlandse toeristen: avontuur met nét dat vleugje gevaar. Ze hopen allemaal nog een keertje terug te mogen komen van Van der Zee. Zelfcensuur is het onvermijdelijke gevolg.

Journalisten zo hanteerbaar als de Nederlandse zijn de droom van iedere voorlichter. De luitenant-kolonel zat er dan ook totaal ontspannen bij, onlangs in een debat met drie van zijn klantjes, journalisten van Netwerk, De Groene en Nova. Al hun tripjes naar Uruzgan tot dan toe hadden ze aan zijn toestemming te danken en ook voor de reisjes die ze nog hopen te maken (ten tijde van het debat hadden twee van de drie journalisten daartoe een aanvraag bij Van der Zee lopen) hebben ze hem nog nodig.

Tevreden koesterde Van der Zee zich in hun vleierijen. 'Nico' noemden ze hem liefkozend. En hij sprak hén al net zo amicaal aan met 'Joeri, Tom en Vik'. Het 'dat had je goed voor mij geregeld, Nico', over een eerder uitstapje rond Kamp

Holland met een patrouille, en 'ik hoop dat je dat voor me zult willen regelen, Nico', over een gehoopt tripje vanuit Kamp Holland met verkenners, was niet van de lucht. Het kan aan de tijd van het jaar gelegen hebben, maar ik kreeg er Goede-Sint-associaties bij. Wie zoet is mag van 'Nico' mee naar Uruzgan, wie stout is, regelt zijn reis maar lekker zelf.

'Uruzgan en de (on)afhankelijke journalist', heette het door De Groene georganiseerde debat, maar de enige Nederlandse journalist die onafhankelijk door Uruzgan reist, Nieuwe Revu en Zembla-verslaggever Arnold Karskens, was voor het debat niet uitgenodigd. Dat je zonder de zegen van 'Nico' óók aan het front kunt komen, hangen journalisten namelijk liever niet aan de grote klok.

Als ze het er onverhoopt tóch over moeten hebben, in dit geval gedwongen door een kritische vraag uit het publiek, dan beweren ze graag dat onafhankelijk naar de oorlog reizen 'te duur' is. 'De verzekeringskosten zijn duizenden euro's per week. Nova kan dat gewoon niet betalen,' zei Nova. Gezien de topsalarissen die worden betaald in Hilversum lijkt me dat

eerder een kwestie van keuzes maken dan van geldgebrek. Onafhankelijke oorlogsverslaggeving wordt simpelweg minder belangrijk gevonden dan honoraria voor de Wittemannen en Van Nieuwkerken.

Een eerlijker verklaring voor de populariteit van de Van der Zee-route naar Afghanistan, is journalistieke luiheid. Na enig aandringen uit het publiek gaven de journalisten dat ook toe: ze vinden het gewoon makkelijker om te wachten op een lift naar Uruzgan in de volgende Defensie-Hercules. Van der Zee, in hun midden, knikte: als zijnde lui kent hij zijn pappenheimers inderdaad ook.

De tweede verklaring voor de veelvuldige Zee-reisjes is dat journalisten bang zijn om *unembedded* naar Uruzgan te gaan. Daar is niks mis mee, en geef ze eens ongelijk, maar zég dat dan gewoon. En zet het in de affiteling van je reportage: 'Deze beelden/woorden lieten wij vóór publicatie keuren door het Nederlandse leger, omdat we lui en bang zijn'.

Op zoveel zelfkritiek van de collega's zal ik maar niet hopen.

BERICHT UIT AFRIKA